

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ярославського Анатолія Олександровича на тему: «Формування механізму управління економічною безпекою підприємств», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 – економіка

1. Актуальність теми дисертації. Сучасні складні політична та економічна ситуації в Україні несуть за собою ряд ризиків, небезпек та загроз, що породжують цілу низку економічних проблем. Це потребує удосконалення існуючих та розробки нових форм, методів та інструментів нейтралізації негативних впливів на економічну сферу підприємства. Саме тому, сьогодні особливо актуальними в системі господарювання є питання прийняття обґрунтованих управлінських рішень з метою забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємств.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень Вінницького національного аграрного університету і є складовою частиною науково-дослідних тем: «Організація обліку та контролю нерухомого майна у сільськогосподарських формуваннях» (номер державної реєстрації 0116U00006970, термін виконання 2016-2018 рр.), де автором розроблено моделі процесу формування основного капіталу та порядку використання нерухомого майна в процесі виробництва продукції сільського господарства та «Інформаційні ресурси формування механізму економічної безпеки підприємства для цілей управління в конкурентному середовищі» (номер державної реєстрації 0119U100043, термін виконання 2019–2023 рр.), де автором сформовано методичні підходи до формування моделі механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання.

Наукове та практичне значення полягає в тому, що окремі положення дисертаційного дослідження щодо комплексної оцінки економічної безпеки підприємств, яка включає оцінку фінансово-господарського стану підприємства, рівня безпеки функціональних складових економічної безпеки підприємства знайшли практичне застосування у практичній діяльності підприємств (підтверджено довідками про впровадження результатів наукового дослідження).

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Дисертаційна робота Ярославського А.О. має достатній для кандидатської дисертації теоретичний, методологічний та прикладний рівень, що підтверджується логічною побудовою, використанням сучасних методів

досліджень, опрацюванням значного обсягу наукової літератури за темою та використанням великого масиву економіко-статистичної інформації з досліджуваної тематики. Це надає дисертації обґрунтованості, а висновкам та пропозиціям – достовірності.

Достовірність результатів проведеного дисертаційного дослідження забезпечують: теоретичне та методологічне обґрунтування вихідних положень дослідження, відображених у коректно сформульованій меті й завданнях, які випливають з неї; застосування комплексу методів, адекватних об'єкту дослідження та поставленим завданням; кількісний і якісний аналіз статистичних даних, репрезентативність вибірок, задіяних для збору даних.

При проведенні дисертаційного дослідження використані необхідні нормативно-правові акти України, які регулюють відносини, пов'язані з досліджуваними процесами, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, офіційні статистичні матеріали, результати проведених автором анкетних опитувань. Одержані результати відповідають поставленим завданням.

Достовірність одержаних особисто дисертантом результатів наукового дослідження підтверджується їх апробацією на конференціях різного рівня та публікацією наукових праць у фахових виданнях, рекомендованих МОН України для економічних спеціальностей та виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз. Також про достатній рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій свідчить їх підтвердження відповідними документами – довідками про використання розроблених здобувачем практичних і методичних рекомендацій у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Вищевикладене дозволяє зробити висновок про всебічну обґрунтованість і достовірність представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків та рекомендацій, високий науковий рівень й економічну грамотність здобувача.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження Ярославського А.О. полягає у тому, що розроблена структурна модель механізму управління економічною безпекою підприємств, яка базується на комплексній системі оцінки економічної безпеки та включає інструменти, важелі, методи управління економічною безпекою, даватиме змогу застосувати системний підхід до управління економічною безпекою підприємств, дозволить мінімізувати вплив ризиків на діяльність підприємства та підвищити ефективність його фінансово-господарської діяльності.

Найбільш суттєві наукові результати дисертаційної роботи, що містять наукову новизну і характеризують особистий внесок автора, такі:

удосконалено:

- функціональну структуру економічної безпеки підприємства, що, на відміну від існуючих підходів, створює ґрунтовний базис для проведення комплексної оцінки економічної безпеки та спряє прийняттю ефективних

управлінських рішень націлених на підвищення її рівня;

- теоретичні та методичні положення визначення сутності організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств, що відрізняється концептуальним підходом до оцінювання рівня економічної безпеки, включає організаційну, мотиваційну, функціональну та моніторингову складові та дозволяє всебічно розкрити структурні елементи управління економічною безпекою підприємства;

- науково-методичний інструментарій до оцінки рівня економічної безпеки підприємства, який, на відміну від існуючих підходів, дозволяє оцінити стан і рівень економічної безпеки загалом, та і за складовими і сферами виникнення загроз, що посилює достовірність та інформативність результатів аналізу;

- формування стратегії управління економічною безпекою підприємств, що, на відміну від існуючих підходів, включає модель вибору і реалізації стратегії залежно від рівня безпеки та дозволяє розробити каталог заходів, які сприятимуть ефективному розвитку підприємств в умовах невизначеності, ризиків та існуючих загроз;

- структурну модель механізму управління економічною безпекою підприємств, яка базується на комплексній системі оцінки економічної безпеки та включає інструменти, важелі, методи управління економічною безпекою, що дає змогу застосувати системний підхід до управління економічною безпекою, мінімізувати вплив ризиків на діяльність підприємств та підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності;

дістали подальшого розвитку:

- сутнісне наповнення поняття «економічна безпека підприємства» з позицій комплексного підходу, відмінністю якого, з-поміж існуючих, є врахування захищеності економічних інтересів, ефективності використання ресурсів, здатності управляти ризиками, а також здатності розробляти стратегію підприємства;

- систематизація факторів, що впливають на процес управління економічною безпекою, що полегшить їх пошук та аналіз, а також дозволить підприємству уникати, нівелювати або мінімізувати значні ризики, підвищити результативність прийняття управлінських рішень, орієнтованих на забезпечення високого рівня економічної безпеки підприємства.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження.

Викладені в дисертації розробки пройшли апробацію, запроваджені у виробництво та використовуються на:

- ТОВ «Жмеринський Елеватор» (довідка № 215 від 14.11.2019р.);
- ТОВ «АДМ Вапнярський елеватор» (довідка №04/17 від 23.04.2020 р.);
- ПАТ «Хмільницький Елеватор» (довідка про впровадження № 05/8 від 12.05.2020 р.).

Підтвердженням наукової та практичної цінності отриманих результатів є використання основних методичних розробок та практичних рекомендацій у діяльності Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Вінницької облдержадміністрації (довідка про впровадження № 04-

01-27/3588 від 29.05.2020р.) та навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету при викладанні курсів «Аналіз господарської діяльності», «Економіка і підприємництво, менеджмент», «Економіка галузей АПК», «Економіка підприємства» (довідка про впровадження № 011-30-562 від 26.05.2020р.).

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення дисертації пройшли апробацію на 3 науково-практичних міжнародних конференціях і на 3 науково-практичних всеукраїнських конференціях та опубліковані в 11 наукових працях, з яких: 4 статті у наукових виданнях, що відповідають вимогам п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 (з них 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави, що входить до наукометричної бази Scopus, WoS; 2 – у виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз; 1 – у наукових фахових виданнях України, 7 – публікації за матеріалами конференцій).

Статті у фахових виданнях інших держав.

1. Rudnichenko Y., Matiukh S., Shuprudko N., Kvasnytska R., Dotsenko I., Yaroslavsky A. Managing Adaptation Processes of the Enterprise Economic Security System to the Influence of the Customs Regulation Entities. *TEM Journal*. 2020. Vol. 9, Issue 3. P. 1100-1107 (0,82 друк. арк., особистий внесок – 0,28 друк. арк.–визначено зміст показників організаційної складової механізму адаптації системи економічної безпеки підприємств) (Scopus, WoS).

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Ярославський А. О. Проблеми економічного розвитку зернопереробних підприємств в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету Серія: «Економічні науки»*. 2017. №25. (ч. 2). С. 45-47 (друк. арк. 0,6).

3. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20(3). С. 174-177 (друк. арк. 0,52).

4. Правдюк Н. Л., Ярославський А. О. Формування організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 8. С. 77-85. (друк. арк. 0,83, особистий внесок – сформовано організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємств – друк. арк. 0,6).

Публікації за матеріалами наукових конференцій:

1. Ярославський А.О. Роль зернопереробних підприємств в економіці України. Тези учасників X міжнародної науково-практичної конференції

«Наука та практика сучасності і майбутнього», 17 травня 2017 року, м. Вінниця. С. 29-31 (0,1 друк. арк.).

2. Ярославський А.О. Принципи організації системи економічної безпеки зернопереробних підприємств. Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. Наук. Праць. Переяслав-Хмельницький. 2018. Вип. 36. С.91-93 (0,22 друк. арк.).

3. Правдюк Н. Л., Ярославський А. О. Розвиток біржової торгівлі в аграрному секторі. Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування зони вільної торгівлі з ЄС: збірник тез 4-ї секції 72-ї науково-практичної студентської конференції: «Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України». К.: НУБіП України, 2018. С. 221-223 (друк. арк. 0,15, особистий внесок – друк. арк.0,1).

4. Ярославський А.О. Складові економічної безпеки підприємства. Економічне майбутнє України очима молодих дослідників: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (30 листопада 2018 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2018. 380 с. С.378-379 (0,12 друк. арк.).

5. Ярославський А.О. Чинники економічної безпеки підприємства. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції Економічний розвиток України в контексті провадження прогресивної інформаційної техніки та систем управління (25 лютого 2019 р. Київ). К: ТОВ «ВІПО», 2019. 262. С.170-173 (0,18 друк. арк.).

6. Ярославський А.О. Сутність організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств. Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування зони вільної торгівлі з Європейським союзом 11 квітня 2019 року». С. 89-91 (0,13 друк. арк.).

7. Ярославський А.О. Оцінка економічної безпеки підприємства. Матеріали VII-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції «Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції» 20-22 травня 2020р. Миколаїв. С. 260-263 (0,15 друк. арк.).

8. Висновок.

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Ярославського Анатолія Олександровича на тему «Формування механізму управління економічною безпекою підприємств», в загальному є завершеним, виконаним автором самостійно науковим дослідженням, що в достатній мірі характеризується науковою новизною. У роботі містяться положення, сукупність яких дає можливість розв'язати низку наукових і практичних завдань.

Наукові положення, висновки і рекомендації в дисертації є обґрунтованими та базуються на достовірному матеріалі. Їх науковим підґрунтям є сучасні теоретичні й практичні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених.

Результати досліджень використовуються в практичній діяльності вітчизняних зернопереробних підприємств та в навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», вимогам пп. 9, 10, 11, 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінетом Міністрів України «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 року № 167.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Ярославського Анатолія Олександровича дисертаційна робота на тему «Формування механізму управління економічною безпекою підприємств» рекомендується для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 – економіка.

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Вінницького національного аграрного
університету

Л.О. Вдовенко

Кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку та оподаткування в
галузях економіки Вінницького
національного аграрного університету

Т.М. Корпанюк

Особистий підпис
засвідчую

Начальник відділу
кадрів ВНАУ

Красноселова